

Mantegnair il provediment da sanadad decentral

Il minister da sanadad Peter Peyer è satisfatg da l'acceptanza da la revisiun da la lescha da sanadad en il Cussegl grond

DA MARTIN CABALZAR/FMR

■ **Il Cussegl grond ha cumenzà ier suentermezdi cun la debatta davart la revisiun parziala da la lescha per la promoziun da la tgira da malsauns e da l'accompagnament da personas attempadas e da personas che dovràn tgira. La FMR ha discurrei cun il minister da sanadad, cusseglier guvernativ Peter Peyer, davart las finamiras, problematicas e las consequenzas da la revisiun.**

En Svizra ston differents ospitals vegnir serrads. En cumparegliaziun cun la populaziun ha il Grischun relativ blers ospitals e numerusas chasas d'attempads e da tgira. Quant ditg e sut tge cundiziuns pon questas structururas decentralas vegnir mantegnidas?

Peter Peyer: Igl è la clera finamira da la regenza grischuna da mantegnair in provediment da sanadad decentral. La lescha revedida gida da mantegnair las structururas decentralas da noss chantun en sia totalità. Sch'ins cumpareglia las distanzas è il dumber d'ospitals essenzialmain pli bass en il Grischun ch'en la Bassa. Cundiziun per pudair mantegnair quest sistem decentral è dentant che tut las instituziuns da sanadad, quai vul dir ospitals, spitex e chasas d'attempads e da tgira ston rinforzar lur collavuraziun. Mo uschia pon ins dar dumogn effizientamain a las sfidas futuras sco a las pretensiuns creschentas da qualità ed al squitsch da spargn. Senza questa cooperaziun na pudessan las instituziuns menziunadas betg surviver ditg pli.

Malgrà che la regenza è stada oriundamain da l'avis ch'il provediment da sanadad decentral possia vegnir garantì a lunga vista mo tras furmar structururas regiunalas unifurmas tant per la direcziun strategica sco operativa ha ella la finala renunzià da fixar clerias directivas co che quai ha da succeder e sa fida vinavant da la prontadad voluntaria da s'unir in las regiuns. Maina questa via pli precauta la finala tuttina al success?

La regenza avess daveras vuli dapli. En la procedura da consultaziun han tant las instituziuns sco las regiuns e vischnancas bain beneventà la direcziun da la revisiun, ellas han dentant insistì sin in zichel dapli autonomia e giavischà in tempo pli moderat tar la realisa-

ziun da questas finamiras. Quel giavisch avain nus adempli. En il medem mument munta quai dentant er che las regiuns ston uschia surpigliar dapli responsabladad per mantegnair il provediment da sanadad da lur regiun er a lunga vista. Il chantun definescha las cundiziuns da basa cun furmar regiuns da sanadad sco premissa fundamentala per la cooperaziun tranter las instituziuns engaschadas sin quest sector. La responsabladad per transponer a moda concreta ed entaifer in temp nizzaivel questas stipulaziuns è uss il pensum da las vischnancas en las regiuns da sanadad.

En intginas regiuns grischunas è la regiunalisaziun da las instituziuns da sanadad e da tgira gia progredida bain, autras èn anc a l'entschatta. Tge regiuns èn en quest regard exemplaricas e nua datti anc basegn urgent da daventar activ?

Exempels progressivs en quest regard èn cunzunt l'Engiadina Bassa ed il Partenz, dentant er Puschlav, Val Müstair e Bregaglia. Era l'Engiadina d'Auta è sin buna via. Anc bler da far en quest regard datti en Surselva.

Pertge n'èn las regiuns da sanadad betg identicas cun las regiuns politicas?

Tar la creaziun da regiuns politicas l'onn 2011 na steva il provediment da sanadad betg exnum en il center da l'interess. Nus essan dentant sa stentads da vegnir cun las regiuns da sanadad uschè manavel sco pussaivel da las regiuns politicas. Questa giada han dentant, sper ponderaziuns politicas, cunzunt dumondas da sanadad e praticabladad già prioritad. Tranter auter per exempel il fatg che scadina regiun da sanadad vuleva da principi er avair in ospital. La sutletta excepziun en quest connex è il Meisau ch'è collià cun l'ospital da Blinzuona.

Sa il singul pazient dentant era decider suenter la revisiun sez en tge ospital ch'el vul vegnir tractà?

Gea, per l'entira Svizra exista – tenor lescha federala – il dretg da tscherner sez l'ospital. Plinavant san ins era vinavant eleger en tge chasa da vegls u da tgira ch'ins vul prender dimora u tge servetsch da salvament che duai exequir il transport da malsauns.

Cusseglier guvernativ Peter Peyer, schef dal departament da justia, segirtad e sanadad.

MAD

Tge consequenzas finanzialas ha la restructuraziun per las regiuns, per las vischnancas e per las instituziuns pertutgadas?

Il chantun vegn a sustegnair cun meds finanzials instituziuns ch'èn prontas da collavurar. Per quest intent propona la regenza al Cussegl grond in credit impignativ da da tschintg milliuns per ils proxims diesch onns.

In studi fatg per incumbensa dal chantun en connex cun la revisiun ha dentant demussà cleramain ch'ils custs en ils secturs sco informatica, persunal e finanzas, dentant er tar il management da qualità èn pli favuraivels en regiuns integradas. Pia pon ins sortir dal fatg ch'ina fusiun da las instituziuns purtadras è finanziain er pli favuraivla per las vischnancas. Quant autas che las investiziuns finanzialas dals singuls ospi-

tals e da las singulas chasas èn la finala effectiv n'èn per il mument betg enconuschentas al chantun.

N'exista en connex cun l'obligaziun da furmar instituziuns tetgalas supplementaras en las regiuns dentant betg er il privel d'ina structura cumplitgada cun ina posiziun da monopol e custs supplementars a donn e cust da las singulas chasas partecipadas?

Na, il cuntrari. Quai demussan las regiuns ch'èn gia organisadas uschia. Dal reminent: Il squitsch da custs e da qualità vegn adina pli grond, ed el na vegn betg da Cuir, mabain da Berna. Sche nus vulain mantegnair nossa structura da sanadad decentrala stuain nus collavurar dapli. Uschiglio sa na tschenta in bel di betg pli la dumonda quantas instituziuns che nus pudain avair en noss

chantun, mabain sch'i dat insumma anc ina purschida d'ospitals ordaifer Cuir.

En tge secturs fa ina stretga cooperaziun strategica ed operaziunala tar las chasas d'attempads e da tgira d'ina regiun entira cunzunt senn?

Ella fa senn cunzunt a favur da l'interess da las pazientas e dals pazients, da las cussadentas e dals cussadents e naturalmain era dal persunal. Quai è la finamira primara d'ina structura da provediment integrada. Ins vul gudagnar dapli temp per l'incumbensa principala da la sanadad publica e da metter a disposiziun a la populaziun in provediment ord in maun, da la naschentscha fin a la mort. La disponibilitad e la qualità da las prestaziuns da tgira e d'accompagnament dad ina vart e l'attractivitat dals posts da lavur da l'autra stattan pia en il center.

I na sa tracta pia betg d'in exercizi da spargn, mabain da segirar a lunga vista in provediment decentral per indigens e giasts.

Vus avais punctuà che las regiuns pon sa decider a moda voluntaria per u cunter ina fusiun u cooperaziun, talas vegnan dentant promovidas cun contribuziuns finanzialas. Èn quai uss zutgers per las regiuns «obedavilas» e sancziuns per regiuns che na fan betg per cumond?

Nus sustegnain ils proxims onns cun tschintg milliuns quels che collavuran. Tgi che na vul betg na sto betg. Sancziuns per quels che na vulan betg na datti betg. Quels manchentan dentant ina schanza da sa far fits per l'avegnir. Pertge, sco gia ditg, il squitsch vegn a crescher cuntinuadamain.

Nua vegni a dar – tenor Vos avis – las pli grondas debattas e differenzas tar la tractaziun da la lescha?

Jau crai che la necessitad da questa refurma vegn reconuschida en vasts circuls. Paucas vischnancas e singuls da lur represchentantas e represchentants han anc in pau bregia da chapir che lur vischnanca duai en l'avegnir vegnir integrada en in'otra regiun d'ospital. L'agir proponì rinforza dentant la posiziun da la regiun sco tala e contribuescha uschia ad in meglier provediment da sanadad da la populaziun. Cun gronda maiortad ha er il Cussegl grond decidì uschia.